

SUCCESVOLLE KWEEK VAN *EPICRATES CENCHRIA* (LINNAEUS, 1758).

Door: Joachim Wolf, Emil Schusterstrasse 18 f,
4019 Halle/S, DDR.

Inhoud: Verspreiding - Gegevens over de ouderdieren - Terrariumkondities - Gedrag - Het grootbrengen van de jonge slangen - Samenvatting - Literatuur.

VERSPREIDING

De natuurlijke verspreiding van de regenboogboa loopt van Costa Rica tot noord-oost Argentinië, Paraguay, Noordelijk Zuid-Amerika. Er zijn tien ondersoorten beschreven.

GEGEVENS OVER DE OUDERDIEREN

Volgens de bepalingenkenmerken van J.A. Peters en B. Orejas-Miranda (1970) was de ondersoort van de door mij gehouden dieren niet vast te stellen zonder de juiste vindplaatsen van de wildvang te weten. Een extra moeilijkheid was dat twee vrouwtjes (A en C) nakweek zijn (zonder verdere gegevens over de ouderdieren). Het tellen van schubben en het vergelijken van het kleurpatroon zorgde voor grote verschillen, zodat daaraan geen konklusies konden worden verbonden.

Omdat ik het eens ben met de reeds in de literatuur geuite verdenking (Stemmler, 1971), dat in de terraria reeds een vermenging van ondersoorten is opgetreden, wil ik met voorbehoud over mijn dieren zeggen: Type *Epicrates cenchria crassus* met duidelijke, deels ook dominerende kenmerken van *Epicrates cenchria maurus*.

Het mannetje is vermoedelijk wildvang (in 1972

door VEH Zoologica geïmporteerd), momenteel 122 cm lang, 1670 g zwaar en ongeveer 13 jaar oud (sedert 1973 in mijn bezit). Vrouwtje A is een nakweekdier van 1967 uit de BRD, nu 155 cm lang en 2480 g zwaar en sedert 1971 in mijn bezit. Vrouwtje B is vermoedelijk een wildvang (in 1972 door VEH Zoologica geïmporteerd), momenteel 121 cm lang, 1860 g zwaar, ongeveer 12 jaar oud en sedert 1974 in mijn bezit.

TERRARIUMKONDITIONES

De vier regenboogboa's worden gedurende het hele jaar bij elkaar in een houten terrarium (lxbxh: 90x40x60 cm) gehouden. De dieren worden relatief droog (40 tot 50% relatieve luchtvochtigheid gehouden op turfmoles met een groot waterbassin (ongeveer 8 l). Licht en warmte komen van een gloeilamp, die ongeveer 14 uur blijft branden (6.00 tot 20.00 uur). Tijdens de zomermaanden wordt een 40 Watt gloeilamp gebruikt (dagtemperatuur tot 32°C, 's nachts rond 20°C); tijdens de winter een gloeilamp van 100 Watt (dagtemperatuur tot 28°C, 's nachts rond 15°C met minimumwaarden van 10°C). De dieren worden gevoerd met laboratoriummuizen, eendagskuikens en ratten met een gewicht tot 250 g. Voedselgebruik aan de hand van het mannetje en vrouwtje A in 1983:

Mannetje: 8 ratten tot 250 g, 16 eendagskuikens, 28 muizen tot 70 g.
Vrouwtje A: 12 ratten tot 250 g, 24 eendagskuikens, 35 muizen tot 70 g.

GEDRAG

De vier regenboogboa's zijn onder de bovengenoemde omstandigheden geen van allen agressief. Er bestaan wezenlijke verschillen tussen dag- en nachtkleur: overdag een roodbruine kleur met een zwakke,

ronde celvormige tekening, 's nachts volledig grijs met een duidelijke tekening.

De paartijd begint midden september en loopt door tot het midden of het eind van november. Het mannetje is dan zeer onrustig, eet nauwelijks en paart op willekeurige tijdstippen met alle vrouwtjes meerdere malen. Na geslaagde bevruchting stopt het vrouwtje eind december/begin januari met eten. Ze worden traag in hun bewegingen, worden zwaarder (kort voor de geboorte 800 tot 1000 g). Vanaf 30 tot 40 cm vóór de kloaka tot aan de kloaka zelf wordt de tussenhuid van de schubben zichtbaar. In het laatste kwart van de dracht is vaak een hijgende ademhaling met geopende bek waar te nemen (gevolg van de druk van de verontwikkelde eieren op de longen). De drachtige vrouwtjes tonen een grotere warmtebehoefte en liggen vaak op hun rug gedraaid (vergelijkbare waarnemingen van Lehmann (1985) bij *Python regius*).

De geboorten vonden steeds in de vroege ochtend plaats. De eieren werden met een tot drie persweeën uitgedreven (totale duur ongeveer 20 minuten). Gedurende de geboorte en enige uren daarna waren de vrouwtjes bij verstoringen zeer bijterig (daags daarna al niet meer). Kannibalisme van de oudere of de andere dieren tegenover de jongen kon niet worden vastgesteld. Sommige jonge slangen braken het dunne maar elastische eivlies meteen, anderen kwamen pas na ongeveer één uur uit het ei. (Resten van de navelstreng verdwenen in het verloop van één dag).

Statistische gegevens t.a.v. de worpen:

1974: 28 maart	Vrouwtje A	19 jongen
1975: 16 april	Vrouwtje B	8 jongen
1976: 28 februari	Vrouwtje A	16 jongen
1977: 20 april	Vrouwtje B	11 jongen

1978: 4 april	Vrouwtje A	18 jongen
1979: 16 maart	Vrouwtje B	15 jongen
1980: 16 april	Vrouwtje A	13 jongen
1981: 22 april	Vrouwtje B	12 jongen
1982: 23 april	Vrouwtje A	21 jongen + 2 on- bevruchte eieren
1982: 20 juni	Vrouwtje C	18 jongen
1983: 28 april	Vrouwtje B	14 jongen
1984: 27 februari	Vrouwtje A	19 jongen + 1 dood

De grootte van de worpen korreleerde met de lengte en het gewicht van het moederdier; de lengte en het gewicht van de jonge slangen echter niet volgens mijn ervaringen. Het bleek, dat de jonge slangen bij alle worpen nogal gelijk waren in lengte en gewicht (gemiddelde lengte 35 cm, gemiddeld gewicht 30 g). De eerste vervelling vond plaats na 6 tot 10 dagen (vergelijk hiermee de gegevens van L. Trutnau, 1979).

HET GROOTBRENGEN VAN DE JONGE SLANGEN

Na de geboorte haal ik zowel de jongen als de eiresten uit het terrarium. De slangetjes worden in warm water van ongeveer 35°C gereinigd en in een klein opkweekbakje gezet. Normaal wordt reeds voor de eerste vervelling gegeten. Tweemaal in de week wordt met nestjonge muisjes (2-8 stuk per slang) gevoerd. Alle slangetjes die door mij zijn opgekweekt aten zelfstandig. Wanneer ze 40 cm lang zijn krijgen ze eenmaal per week muisjes van 14 dagen oud (springertjes). De groei van de slangetjes verloopt zeer gelijkmatig; de differentiatie in lengte en gewicht blijkt duidelijker in het tweede jaar (mannetjes kleiner en lichter). De zeer kontrastrijk gekleurde slangetjes (ze lij-

ken in kleur en tekening op de nominaatvorm *Epicrates cenchria cenchria*) zijn zeer bijterig (wordt minder na 2 tot 3 maanden) en krijgen, als ze 50 tot 60 cm lang zijn, het kleurpatroon van de ouders. Alle uit de beschreven worpen opgekweekte dieren zijn in hun grondkleur (zowel dorsaal als ventraal) donkerder dan de ouderdieren geworden (vermoedelijk vanwege vermenging van ondersoorten). De slangetjes hebben een sterke behoefte aan een donkere schuilplaats. Als die er is, komen ze overdag alleen voor het eten te voorschijn. De slangetjes zijn anders uitsluitend 's avonds en 's nachts actief. De groei is sterk afhankelijk van het voedselaanbod. De gemiddelde groei onder de door mij en dhr. Wasser geboden voorwaarden (voedselaanbod tot verzadiging en dat elke week) ziet er als volgt uit:

	Vrouwtjes	Mannetjes
1ste jaar	ca. 80 cm	ca. 80 cm
2de jaar	ca. 110 cm	ca. 100 cm
3de jaar	ca. 140 cm	ca. 115 cm
4de jaar	ca. 160 cm	ca. 120 cm

Na de eerste worp nam de groei in lengte steeds sterk af en was er nog nauwelijks gewichtstoename bij de vrouwtjes (behalve tijdens de dracht). De drie dieren zijn na de eerste worp nauwelijks nog in lengte en gewicht toegenomen (Verskil waargenomen tussen de vrouwtjes A en C en vrouwtje B). Daarom zijn mannetjes vanaf het derde levensjaar paringsrijp en vrouwtjes vanaf het vierde. Volgens mijn ervaringen is voor een geslaagde paring een actief mannetje een noodzaak (dit kweekmannetje is het vierde uitgeprobeerde dier.

SAMENVATTING

In 11 jaar werden bij 4 *Epicrates cenchria* (1 mannetje + 2 vrouwtjes, vanaf 1981 3 vrouwtjes, waarvan 2 wildvang en 2 nakweekdieren) 12 worpen met 165 jongen (1 doodgeboren en 2 onbevruichte eieren) verkregen. Het is opmerkelijk, dat onder genoemde voorwaarden alle vrouwtjes slechts om de twee jaar wierpen ondanks jaarlijkse paringen. Een eenduidige indeling naar ondersoort was niet mogelijk. We denken, dat het bij de oorspronkelijke dieren reeds om ondersoortbastaarden gaat.

De jongen van alle worpen lieten geringe verschillen zien in gemiddelde lengte (tekening en patroon varieerden sterk). Bij geen van de worpen waren er pathologische veranderingen (gering aantal doodgeborenen en onbevruichte eieren, geen misvormingen). Alle dieren, die door de schrijver zijn grootgebracht werden donkerder van kleur dan de ouderdieren, zowel dorsaal als ventraal. Het opkweken van jonge *Epicrates cenchria* verloopt onder de genoemde omstandigheden probleemloos. De dieren kunnen reeds geslachtsrijp zijn bij 2,5 jaar. Rekening houdend met de duidelijke groeivermindering na de eerste worp moeten de dieren pas na 4 respectievelijk 3 jaar paren.

LITERATUUR

- Lehmann, Christine & Klaus-Peter Lehmann, 1985.
Verzorgen en kweken van koningspythons,
Python regius, in het terrarium. Litt. Serp.,
Vol. 5 (2):
- Peters, James Arthur & Braulio Orejas-Miranda,
1970. Catalogue of the Neotropical Squamata,
Part I: Snakes. Smithsonian Inst. Bull. 297:
i-viii, 1-347.
- Stemmler, Othmar, 1971. Gefangenschaftsnachzucht
von *Epicrates cenchria maurus* x *Epicrates*

cenchria cenchria (Reptilia, Boidae). Aquarien-Terrarien, Vol. 18: 415-420.

Trutnau, Ludwig, 1979. Schlangen im Terrarium I: Ungiftige Schlangen. Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart. Pp. 1-200.